

3D 19. století

První přístroj pro pozorování stereoskopických dvojic kreslených obrazů zkonstruoval *Charles Wheatstone* kolem roku 1835. Později pro Wheatstona zhotovil několik stereoskopických dvojic snímků jeden z otců fotografie *William Henry Fox Talbot*. Roku 1849 *Sir David Brewster* publikoval svůj návrh na čočkový stereoskop, který byl proti Wheastonovu přístroji mnohem menší. Čočkový stereoskop vyrobený podle Brewsterova návrhu se pak stal senzací Světové výstavy v Londýně roku 1851 a následně vyvolal první velkou vlnu zájmu o stereofotografii. Vrcholem první vlny byla šedesátá léta 19. století, vrcholem druhé vlny, již znatelně slabší, byl konec 19. a počátek 20. století, kdy se začaly využívat také stereofotografie tištěné.

Stereofotografii můžeme považovat za *první obrazové médium tvořené pro široké lidové vrstvy*, tedy pro masovou zábavu. Stereofotografie tak měla zásadní význam pro proměnu fotografie v komunikační prostředek. Prohlížení stereosnímků se stalo oblíbeným počínáním, neboť přineslo obrazové vjemy takové šíře, jaká do té doby neměla obdobu. Bohatostí námětů se stereofotografiím nevyhnula žádná z lidských činností. Stereosnímky jsou tudíž nesmírně zajímavým, i když stále nedoceneným, pramenem poznání soudobého životního stylu, zejména ve směru postižení každodennosti, všedních chvil obyčejného života. Tomuto obrazovému prameni neubírá nikterak na významu, že se často nejednalo o přímé zachycení oněch všedních chvil, ale o aranžovanou skutečnost, nicméně aranžovanou s cílem budit iluzi opravdovosti.

Ve vydávání stereofotografií v českých zemích vynikl v éře mokrého kolodiového procesu především *František Fridrich*, v druhé fázi oblíbenosti stereofotografií *František Krátký*.

Pavel Scheufler

Originály všech snímků pocházejí ze Sbírký Scheufler (www.scheufler.cz). Pavel Scheufler provedl jejich digitalizaci a převod do anaglyfů v programu Anaglyph Workshop.